

Országos Széchényi Könyvtár
Pozsonyi Egyetemi Könyvtár
Literárne informačné centrum
Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke, Pozsony

DUNÁN INNEN, DUNÁN TÚL...

Szlovák-magyar és magyar-szlovák
párbeszéd a fordításirodalomban

A tárlat megtekinthető: 2016. április 16 - 30.
Kedd - szombat: 9 - 20 óra között

Cím: Budapest, I. kerület, Budavári Palota F épület
Országos Széchényi Könyvtár
Ars Librorum kiállítótér

Dunán innen, Dunán túl...

Szlovák-magyar és magyar-szlovák párbeszéd a fordításirodalomban

A közép-európai kulturális térben nemzeteket összekötő metaforaként tekintünk a Dunára. Ami összeköt, az földrajzi és politikai határként el is választ, főként, ha közös történelmünkből adódóan a szimbolikus konstitúciós folyamatok etnikai töltetet is kapnak.

Ez a kiállítás, amely elsősorban a kölcsönös szlovák-magyar fordításirodalom szerény könyvszemléje, arra is kísérletet tesz, hogy egy kettős kötődésű és látásmódú kulturális térben mutassa meg azt az embert, aki a mentális határok lebontására, valamint a létező, fizikai határok áthidalására törekszik.

Elsősorban a hivatásos közvetítőkre, a sokszor háttérbe szorított fordítókra gondoltunk. Ezért a paravánon a 23. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztiválra megjelenő könyvek, antológiák, tematikus irodalmi lapok borítói mellett a szlovák irodalom magyar fordítóinak, szerkesztőinek személyes reflexiói kaptak helyet.

Ugyanakkor fontosnak tartottuk azt is, hogy a magyarországi közönségnek legalább jelzésszerűen megmutassuk a szlovákiai magyar tudományos műhelyek, polgári társulások szlovákokkal folytatott szakmai, kulturális párbeszédeinek kiadványokban is fellelhető nyomait, azaz a kisebbség és a többség dialógusainak szlovák nyelvű dokumentumait.

A belső és külső aspektusok egymással dialogizáló konfrontálódása természetesen a szemléletmódok pluralitását eredményezi: a hagyományos hídszereptől a közös tér eszméjén át egészen az AquaPhone kortárs művészeti projekt folyón átívelő, nyelveket magába foglaló párbeszédéig.

Az utóbbit bemutató tárló a kiállítás eszmeiségét reprezentáló „tükröcskeként” (mise en abyme) is felfogható, amely a nyelvi-kulturális közvetítés metaforájává vált híd helyett a valóságos emberi párbeszédet kívánja hangsúlyozni: a tényleges hidak hiányát az emberi lelemény, az egymástól elszakított emberek kommunikációs igénye hidalja át (*hanghidalás*).

A nyelveink közötti távolság is leküzdhető, áthidalható, hiszen a szlovákoknak és a magyaroknak van közös nyelve: a fordítás. Aki egy fordításkötetet a kezébe vesz, a másik nyelven is olvas. És amellet, hogy a másikat is jobban megismeri, önmagára is vethet egy pillantást – a túlsó partról.

Hizsnyai Tóth Ildikó, kurátor

Hizsnyai Tóth Ildikó, PhD. Műfordító, a pozsonyi Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének oktatója. Fordításelméleti munkái a fordítói névadás és a kognitív keretben tárgyalt irodalmi térreprezentációk összefüggéseivel foglalkoznak (Nova Posoniensia, Kalligram, Fórum Társadalomtudományi Szemle, Somorjai Disputa stb.). Kortárs szlovák irodalmat fordít magyarra. Háromszor nyerte el a műfordítói Madách-díjat (2000, 2003, 2012). Díjazott fordításkötetei: Pišťanek, Peter: *Különcök* (Mladý Dôňc a iné) Pozsony, Kalligram, 1999, 259., Vilikovský, Pavel: *Az utolsó pompeji ló* (Posledný kôň Pompejí) Pozsony, Kalligram, 2002, 238., Vilikovský, Pavel: *A gonosz önéletrajza* (Vlastný životopis zla) Pozsony, Kalligram, 2011, 332.

Elérhetősége: e-mail: hizsnyai1@gmail.com

A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár

A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár a legrégebbi tudományos könyvtárak egyike Szlovákiában. Megalakulása elválaszthatatlan az Erzsébet Egyetem (1912 – 1919) történetétől. Könyvtára, Ausztria-Magyarország felbomlása után, a Komenský Egyetem részévé vált az új csehszlovák államalakulatban. Ján Emler kormánybiztos 1919. október 10-én vette át a könyvtár épületét, berendezését és könyvvállományát. Ezen történések alapozták meg a Pozsonyi Egyetemi Könyvtár létrejöttét. A Könyvtár önálló tudományos intézményként 1954-től működik és áll a nyilvánosság rendelkezésére.

A Könyvtár elsősorban közvetítő,- tájékoztató,- bibliográfiai,- tudományos,- kutatói,- kulturális- és oktató tevékenység fellendítésére fordítja a figyelmét. Gyűjti és gyarapítja a szlovák nemzeti kultúra írott, nyomtatott, audiovizuális és elektronikus formában létrejött kulturális értékeit. A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár a központi digitális levéltárban őrzött, a Szlovák Köztársaság kulturális örökségének digitalizálása által, a kulturális, elektronikus tartalmak felügyeletét, védelmét es folyamatos üzemeltetését biztosítja be (CDA). A honlapok és az eredeti digitális forrásanyag beszerzésére és tartós védelmére is gondot fordít.

A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár a történelmi jelentőségű dokumentumainak köszönhetően jelentős külföldi személyiségeket lát vendégül. A Könyvtár 2015. októberében fogadta Ban Ki-Moon-t, az OSN főtitkárát, Miroslav Lajčák, kormányalelnököt, a Szlovák Köztársaság Külügyminisztériumának miniszterét és a többi neves meghívott vendéget az egyedülálló Bašagić-féle gyűjtemény megtekintésének alkalmából, mely az UNESCO világörökség része.

A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár a legjelentősebb szlovák könyvtárak közé tartozik. Aktív kapcsolatokat ápol több külföldi és hazai kulturális és tudományos intézménnyel. A Pozsonyi Egyetemi Könyvtár 2019-ben ünnepli létrejöttének 100. évfordulóját.

Főigazgató: Ing. Silvia Stasselová
Honlap: www.ulib.sk

Literárne informačné centrum

A pozsonyi Irodalmi Információs Központ (Literárne informačné centrum, The Centre for Information on Literature) az eredeti irodalmi alkotásokat gondozó, dokumentáló és rendszerező intézmény, mely a szlovák kultúra és szépirodalom népszerűsítését tűzte ki célul Szlovákiában és külföldön egyaránt. A központot a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma hozta létre 1995-ben és megalakulása óta hagyományos és elektronikus formában is dokumentálja a szlovákiai szerzők irodalmi alkotásait és népszerűsíti azokat. Periodikákat és időszakos kiadványokat jelentet meg és a szlovák irodalom bemutatását és népszerűsítését végzi az ország határain belül és kívül.

Főigazgató: Miroslava Vallová
Honlap: www.litcentrum.sk

Comenius Egyetem BTK Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke, Pozsony

A pozsonyi Comenius Egyetem Bölcsészettudományi Karának Magyar Nyelv és Irodalom Tanszéke Szlovákia legrégebbi akadémiai műhelye, amely magyar nyelvet, irodalmat és kultúrát oktat, s az egyetlen, amelyen finn lektorátus működik. A tanszéken csak akkreditált képzés folyik: alapfokú (Bc.), mesterfokú (Mgr.); nappali, illetve levelező doktori (PhD). Jelenleg négy tanulmányi szakot kínál az érdeklődőknek: 1. Magyar nyelv és irodalom – tanár szak, 2. Magyar nyelv és kultúra – tolmácsfordító szak, 3. Finn nyelv és kultúra – tolmácsfordító szak, 4. Kiadványszerkesztő szak. Az ERASMUS és a CEEPUS csereprogramok keretében több európai – elsősorban magyarországi, finnországi, ausztriai és olaszországi – egyetemmel tart fenn tudományos kapcsolatot. A tanszéknak 2011-től kezdődően saját tudományos folyóirata van, melyet *Nova Posoniensia* címen évente egyszer jelentet meg. A kiadványban szereplő írások az oktatók és a doktoranduszok tudományos tevékenységének eredményeiről adnak számot. Helyzetéből adódóan kiemelt figyelemmel kíséri a szlovákiai magyarság sorsával kapcsolatos kutatásokat, valamint a szlovák-magyar kapcsolatok és kölcsönhatások vizsgálatát.

<https://fphil.uniba.sk/katedry-a-odborne-pracoviska/katedra-madarskeho-jazyka-a-literatury/magyar-nyelven-v-madarskom-jazyku/>

Országos Széchényi Könyvtár

Az Országos Széchényi Könyvtár létrejöttét egy hazafias érzésű, felvilágosult mágnásnak, gróf Széchényi Ferencnek (1754-1820) köszönhetjük, aki a régi nemzeti könyvkincset országszerte és külföldön nagy anyagi áldozatvállalással felkutatta, és gyűjteménnyé egyesítette, majd közhasználatra bocsátotta. 1802. november 25-én kelt a könyvtár alapító okmánya, melyet egy nappal később a király is megerősített.

Az Országos Széchényi Könyvtár a tudás tárházaként a magyar kulturális örökség hagyományos (papíralapú) és modern (elektronikus) könyvtári dokumentumainak megőrző és közvetítő intézménye. Biztosítja a közvetlen hozzáférést saját és – központi nyilvántartások koordinátoraként – más intézmények gyűjteményeihez. Könyvtári szolgálata folyamatosan megújított tartalommal és eszközparkkal áll a használók rendelkezésére. Más intézményekkel együttműködve vezető és/vagy koordináló szerepet játszik, illetve részt vesz a rögzített kulturális és szellemi örökség feltárására és megőrzésére irányuló programokban. A nemzeti könyvtár a forrás értékű alap kutatásoknak és az ezekre épülő tudományos igényű értékelő munkák egyik gyűjtőpontja, a magyar vonatkozású humántudományi kutatásoknak kiinduló forrásgyűjteménye. Nemzeti könyvtári feladatainak teljesítése érdekében aktív kapcsolatokat ápol a határon túli magyar könyvtárakkal. Nemzetközi kapcsolatai révén a nemzeti bibliográfiai számbavétel kiteljesítésére törekszik, közvetíti a magyar könyvtárakról és könyvtörténetéről szóló információkat, valamint aktív szerepet vállal a The European Library-vel való együttműködésben és az Európai Digitális Könyvtár létrehozásában. A Könyvtári Intézet tevékenységén keresztül biztosítja könyvtárak – a tudásalapú társadalom meghatározó alapintézményeinek – fejlesztését, működésük és szolgáltatásaik valós igényekhez alakítását, a társadalomban elfoglalt helyük megerősítését, valamint szakmapolitikai támogatását.

Főigazgató: Dr. Tüske László

Honlap: www.oszk.hu

A szlovák irodalom arcai

Lucia Gardin híres színészek, írók és művészek ismert fotósa. A Literárne informačné centrum felkérésére elkészítette szlovák írók fotóinak különleges kiállítását. A portrék segítségével a nézők betekintést nyerhetnek a szerzők személyes világába. A stilizált képek érdekes kontrasztot képeznek, ami tökéletességével ugyanakkor egyszerűségével önöket is magával ragadja.

Lucia Gardin
(1968)

1968-ben született Pozsonyban, és még ebben az évben édesanyjával Olaszországba költöztek, itt nőtt fel szlovák-olasz családban. 1989-től foglalkozik fotózással. Fényképeit olyan híres olasz és külföldi lapok publikálták, mint a *Venerdì di Repubblica*, *Io Donna* a *Sette del Corriere della Sera*, „A”, *Vanity Fair*, *Time*, *Marie Claire*, *Playboy*, *Grazia*, *Vogue* és mások. Számos elismerésben részesült Olaszországban és külföldön is, első díját 2009-ben a híres, a *Venice Movie Stars-Jaeger-Le Coultre Awardal* nyerte. Róma és Pozsony között ingázva él és alkot.